

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

Uwagi Związku Rzemiosła Polskiego do projektu KRAJOWEGO PROGRAMU REFORM 2022/2023

I. Odpowiedź na wyzwania - Wyzwanie: Zwiększenie innowacyjności gospodarki - Analiza sytuacji w obrębie wyzwania

Związek Rzemiosła Polskiego ustosunkował się szczegółowo do tego zagadnienia w stanowisku do projektu Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027. W opinii ZRP miniona perspektywa finansowa 2007-2013 pokazała, jak bardzo potrzebne jest wsparcie dla mikro i małych firm stanowiących ponad 90 % ogółu przedsiębiorstw. Wsparcie to miało przyczynić się przede wszystkim do wzrostu konkurencyjności i innowacyjności polskiej gospodarki. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia cel ten udało się osiągnąć tylko częściowo, dlatego też w nowej perspektywie jeden z głównych celów interwencji funduszy strukturalnych zapisanych w Umowie Partnerstwa **pozostaje właściwie bez zmian**, jednakże w naszym przekonaniu należy wyciągnąć wnioski z minionego okresu i przede wszystkim dostosować wsparcie przewidziane w ramach nowych krajowych i regionalnych programów operacyjnych na lata 2021-2021 do faktycznych potrzeb i oczekiwań polskich mikro oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

Zgodnie z podanymi przez stronę rządową danymi w Umowie Partnerstwa całkowite wydatki na badania i rozwój w Polsce utrzymują się wciąż na dość niskim poziomie (1,2 % PKB) w porównaniu ze średnią UE wynoszącą 2,1 % w 2018 r. W projekcie KPR podana jest informacja, że „*nakłady krajowe brutto na działalność B+R (GERD) w 2020 r. wyniosły 32,4 mld zł i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 7,0%. Wskaźnik intensywności prac B+R, stanowiący udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R w PKB, wyniósł 1,39% (w 2019 r. – 1,32%). Wartość nakładów krajowych brutto na działalność B+R przypadająca na 1 mieszkańca wyniosła 845 zł i była o 7,1% większa w stosunku do roku poprzedniego. W tym samym okresie liczba podmiotów w działalności B+R wzrosła o 8,8%*”.

Brakuje jednak aktualizacji bardzo istotnej informacji podanej w ubiegłym roku w projekcie Umowy Partnerstwa oraz informacji o inwestycjach poniesionych na ten cel przez mikro oraz małe i średnie przedsiębiorstwa. Zdaniem naszej organizacji, aby wreszcie doprowadzić do znaczącego wzrostu innowacyjności polskiej gospodarki **konieczne jest nowe podejście do stosowanych w ramach programów operacyjnych definicji innowacji**. Nasza organizacja

już od wielu lat postuluje o stworzenie, przede wszystkim w ramach regionalnych programów operacyjnych, definicji innowacji ukierunkowanych na wymiar danego przedsiębiorstwa, oraz stworzenie możliwości szerokiego wprowadzania tzw. innowacji organizacyjnych przez małe firmy. Dla firm rzemieślniczych bardzo ważne jest, aby innowacyjność oceniana była nie tylko z perspektywy wymiaru regionalnego czy lokalnego, ale przede wszystkim z perspektywy przedsiębiorstwa jako takiego. Zgadza się, że większa część wsparcia ze środków unijnych powinna koncentrować się na innowacjach związanych z wdrażaniem nowoczesnych technologii, jednakże zwracamy po raz kolejny uwagę na fakt, że szereg małych firm reprezentujących tradycyjne zawody nie potrzebuje wcale wsparcia w zakresie wdrażania nowoczesnych technologii a przykładowo niezbędnego wsparcia w zakresie inwestowania w zasoby ludzkie, wprowadzanie innowacyjnych metod zarządzania firmą czy też nowych systemów obsługi klienta. **Tego typu działania w przypadku firm mikro także stanowią działania innowacyjne, należy tylko wyjść naprzeciw oczekiwaniom małych firm.** Wspieranie nowoczesnych technologii powinno być domeną nowych programów krajowych stanowiących kontynuację PO Inteligentny Rozwój czy PO Polska Wschodnia lata 2014-2020, ale programy regionalne powinny wspierać na szeroką skalę także inne w/w rodzaje innowacji. Naszym zdaniem istnieje potrzeba zastosowania na szeroką skalę definicji innowacji, która będzie mówiła, że innowacją jest każda zmiana, którą wprowadza dane przedsiębiorstwo.

II. Wyzwanie: Zapewnienie przedsiębiorstwom dostępu do finansowania i płynności

W analizie sytuacji w obrębie tego wyzwania brak jest odniesienia do szczególnej sytuacji firm mikro i małych. W dokumencie mówi się, że „*pandemia i wywołane przez nią zjawiska kryzysowe szczególnie mocno i wieloma kanałami dotknęły przedsiębiorstwa (zwłaszcza MŚP) z wielu branż działalności gospodarczej, w tym szczególnie z takich branż jak HoReCa, turystyka i kultura. Spadki przychodów wywołane nadejściem pandemii w 2020 r. dotknęły ponad 60% przedsiębiorstw, przy czym u prawie połowy z nich popyt na ich produkty/usługi zmniejszył się o 25%. Co czwarte przedsiębiorstwo miało trudności z regulowaniem zobowiązań, a 30% z wyegzekwowaniem należności.*”.

Zdaniem ZRP konieczne jest przede wszystkim rozszerzenie przewidzianego w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększenia Odporności wsparcia dla firm. Zgodnie z zapisami

szczegółowymi KPO pomoc dla przedsiębiorstw ma zadanie ograniczać negatywne skutki pandemii COVID-19 i spowodowanego przez nią kryzysu. Założono m.in. inwestycje mające na celu zmianę/rozszerzenie profilu działalności podmiotów z sektorów najbardziej poszkodowanych w wyniku pandemii COVID-19. Przewidziano szereg działań, których adresatem są przede wszystkim przedsiębiorstwa z sektorów najbardziej poszkodowanych.

Po raz kolejny plan wsparcia firm, poszkodowanych w związku z pandemią, przewiduje sektorowość firm, pomija się firmy, które nie należą do w/w. sektorów a również ucierpiały, w wyniku utraty kontrahentów (czy w wyniku zmniejszenia zapotrzebowania na ich towary bądź usługi, w wyniku kolejnych obostrzeń nakładanych przez rząd. Należy pamiętać, że dla przedsiębiorcy przestój, powoduje negatywne konsekwencje nie tylko w okresie przestoju, ale również w kolejnych okresach, kiedy przedsiębiorca musi odbudować rynek klienta, czy przebranżowić się, i w związku z tym osiąga przychody mniejsze lub nie osiąga ich wcale. Projekt KPR zakłada, że oprócz bezzwrotnych dotacji większość wsparcia finansowego stanowić będą pożyczki. Jest to słuszny kierunek, szybszy w uruchomieniu i jak wskazuje dotychczasowa praktyka w zakresie wydatkowania środków unijnych bardziej efektywny. Jednak, aby mechanizm pożyczkowy zadziałał efektywnie pożyczki muszą być alokowane w obszary, które w ich efekcie wygenerują środki do późniejszej ich spłaty. Ponadto ważny jest czas i warunki ich udzielania na zasadach preferencyjnych

III. Komplementarność z funduszami UE

Związek Rzemiosła Polskiego poruszył to zagadnienie w swoich stanowiskach do projektu Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 oraz do projektu Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Popieramy generalne podejście, że główny ciężar pomoc dla mikro oraz małych średnich przedsiębiorstw powinien być realizowany w ramach programów polityki spójności, natomiast znacząca pomoc dla dużych form powinna być obszarem interwencji KPO. Zgadzamy się także, że w ramach KPO finansowane będą przede wszystkim inwestycje niezbędne do realizacji reform związanych z minimalizowaniem skutków pandemii COVID-19 oraz przyspieszeniem transformacji klimatycznej i cyfrowej i o inwestycje gotowe do relatywnie szybkiej realizacji, ponieważ Umowa Partnerstwa obejmuje inwestycje

podejmowane z poziomu krajowego i regionalnego, które mają w dłuższej perspektywie wzmocnić proces konwergencji, zbudować odporność państwa na sytuacje kryzysowe i uczynić gospodarkę konkurencyjną na arenie międzynarodowej.

W KPR należy jednak podkreślić, że ogromnym wyzwaniem będzie uniknięcie występowania podwójnego finansowania, pomimo przewidzianych w tym celu mechanizmów. Bardzo dużo zależeć będzie od kompetencji, kwalifikacji i doświadczenia ekspertów zaangażowanych w proces selekcji i oceny projektów. Należy dlatego zaznaczyć w KPR bardzo dużą rolę, jaką w tym procesie powinny odegrać organizacje partnerów społecznych posiadające bogaty potencjał ekspercki.

Bardzo dobrym naszym rozwiązaniem jest także przyjęcie tzw. demarkacji terytorialnej w zakresie projektów inwestycyjnych wspierających innowacyjność, co powinno wyeliminować problem form realizujących podobne projekty w różnych regionach Polski.

IV. Wyzwanie: Wspieranie wysokiej jakości kształcenia i umiejętności zgodnie z potrzebami rynku pracy

Jednym z najważniejszych zadań organizacji rzemieślniczych jest nauczanie zawodu. Od wielu lat rzemiosło dostarcza wykwalifikowane kadry gospodarce krajowej, wspiera i rozwija inicjatywy służące zwiększaniu jakości i skuteczności kształcenia zawodowego a organizacje rzemiosła są organami prowadzącymi branżowe szkoły zawodowe I stopnia. Jako środowisko rzemieślnicze widzimy potrzebę wspierania wysokiej jakości kształcenia i umiejętności dopasowane do wymogów rynku pracy. Popieramy inicjatywę tworzenia sieci branżowych centrów umiejętności i chcielibyśmy mieć możliwość tworzenia takich centrów przy naszych szkołach branżowych. Są województwa, w których branże rzemieślnicze dominują, dlatego utworzenie w tych województwach branżowego centrum umiejętności przy branżowej szkole I stopnia, której organem prowadzącym jest izba rzemieślnicza lub cech zaspokoiliby zapotrzebowanie na wykwalifikowane kadry na lokalnym rynku pracy. Związek Rzemiosła Polskiego rekomenduje doprecyzowanie definicji organizacji branżowych w taki sposób, aby

uwzględniała organizacje rzemiosła i zapewnienie udziału organizacji rzemiosła w ustalaniu lokalizacji branżowych centrów umiejętności.

Jednocześnie stoimy na stanowisku, że do realizacji Programu „Aktywna tablica” powinny być włączone wszystkie szkoły działające w ramach systemu edukacji, bez względu na rodzaj organu prowadzącego. W tym względzie widzimy szanse dla sieci Rzemieślniczych Szkół Zawodowych, które stanowią istotny element w ścieżce dualnego kształcenia zawodowego.

Podobnie jak w odniesieniu do programu „laboratoria przyszłości” wsparcie środkami programu pomoże szkołom prowadzonym przez organizacje pracodawców poprawę jakości kształcenia młodzieży realizującej naukę w branżowych szkołach. Przyczyni się do ich uatrakcyjnienia i pozytywnie wpłynie na zwiększenie skłonności młodych ludzi do podejmowania nauki w zawodach istotnych dla gospodarki i rynku pracy. .

Uważamy, że w ramach wskazanych celów w większym stopniu powinna być wyeksponowana kwestia działań mających na celu promocje kształcenia zawodowego.

Warszawa, 5 kwietnia 2022 r.